

יבוא, יצוא ומה שביניהם סקירות וחידושים בענייני חוק ומשפט

עו"ד גיל נדל, ראש תחום יבוא, יצוא וסחר בינלאומי במחלקת מיסים ותגמול בכירים

בית המשפט מחוזי מרכז פסל תעודות מקור שנחתמו על-ידי משלח טובין בדיעבד

עו"ד גיל נדל, עו"ד דייב זיתון, עו"ד חן אבנר

פתח דבר

בהתאם להסכם הסחר בין ישראל לארה"ב, טובין המיובאים לישראל מארה"ב זכאים להעדפת מכס אם הם עומדים בתנאים שנקבעו בהסכם הסחר.

על-פי הדין, על מנת ליהנות מהעדפת מכס כאמור, על היבואן להצטייד במסמך העדפה המכונה "תעודת מקור" ולהגישו לרשות המכס עם שחרור הטובין בישראל. תעודת המקור הינה למעשה הצהרה כי הטובין המיובאים עומדים בכללי המקור, וככאלה זכאים הם להעדפת מס עם כניסתם לישראל. הגורם המנפיק את תעודת המקור לרוב הינו היצואן, אך קיימים גורמים נוספים הרשאים להנפיק את התעודה, כגון המשלח או סוכן המכס, ובלבד שהיצואן הסמיך אותם מראש לעשות כן.

ככלל, רשות המכס בישראל מסתמכת על תעודות המקור ומעניקה ליבואנים בזמן אמת העדפות מכס, זאת מבלי לבצע בדיקות דקדקניות אם המוצר אכן עומד בכללי המקור או לא. יחד עם זאת, לעיתים קרובות, רשות המכס בישראל פונה למדינה ממנה יוצאו הטובין בהליך אימות, במסגרתו מתבצעת בדיקת אימות של מקורם.

סקירה זו עוסקת בשאלה האם תעודות המקור שנחתמו על-ידי המשלח, בהסכמת היצואן בדיעבד, הינן תעודות מקור הזכאיות להעדפת מכס או לא, בהנחה שכל שאר התנאים להסכם הסחר מתקיימים.

רקע עובדתי

חברת גאמידה בע"מ ("החברה") עוסקת ביבוא, שיווק והפצה של ציוד רפואי וציוד לתעשייה. במסגרת עסקיה, ייבאה החברה בין השנים 2007-2008 מוצרים שיוצרו על-ידי חברה אמריקאית בשם ITW Texwipe שעוסקת גם ביצואם ("היצואן").

כמתחייב מהסכם הסחר, בעת יבוא המוצרים, הגישה החברה לרשות המכס את רשימוני היבוא ותעודות המקור המעידות על מקור המוצרים בארה"ב, לשם קבלת פטור מתשלום מכס בהתאם להסכם הסחר.

בין השנים 2011-2012 פנתה רשות המכס ליצואן לשם אימות תעודות המקור שהוגשו לו על-ידי החברה. פניה זו העלתה כי בעוד שמרבית תעודות המקור עומדות בכללי המקור מבחינה מהותית, תעודות המקור אינן עומדות בכללי המקור מבחינה טכנית, לאור חתימת המשלח עליהן שלא באישור היצואן מראש.

עקב הליך האימות האמור, הוצאה לחברת הודעת גרעון בסך של למעלה ממיליון ₪ בטענה כי הטובין המיובאים אינם עומדים בכללי המקור, ומשכך אינם זכאים להעדפת סחר.

לאחר מיצוי ההליכים מול רשות המכס, הגישה החברה תביעה לבית משפט השלום (ת"א 42351-07-14 **גאמידה בע"מ נ' מדינת ישראל-רשות המיסים-אגף המכס והמע"מ**), בדבר קבילות תעודות המקור. בתום ניהול ההליך, דחה בית משפט השלום את תביעת החברה בטענה כי על אף שמרבית תעודות המקור עומדות מבחינה מהותית בכללי המקור, חתימת המשלח על גבי התעודות, ללא הסמכה מראש על-ידי היצואן, מובילה לתוצאה כי תעודות המקור אינן קבילות. יחד עם זאת, לאור תום הלב של החברה, הורה בית המשפט על ביטול השתת חיוב החברה בקנס הפיגורים.

על פסק דין זה הגישה החברה ערעור לבית המשפט מחוזי מרכז, ואילו המדינה הגישה ערעור כנגד על ביטול חיוב החברה בקנס הפיגורים.

נימוקי הערעור

לטענת החברה, השאלה שבמחלוקת היא שאלה משפטית והיא - האם יש לראות באישור בדיעבד שאישר היצואן למשלח לחתום בשמו על תעודות המקור כאישור מלכתחילה, בהתאם להוראות חוק השליחות. כך טענה החברה כי בנסיבות בהן הטובין יוצרו בארה"ב, והיצואן הסמיך את כוחו של המשלח לחתום על תעודות המקור בדיעבד, הרי שהטובין עומדים בכללי הסכם הסחר ויש לפטור את החברה מתשלום מכס על הטובין. בהקשר זה הדגישה החברה, כי היצואן ערך בדיקות וקיים התייעצויות טרם החליט ליפות בדיעבד את כוחו של המשלח לחתום בשמו על תעודות המקור, ולכן הטובין עומדים בכללי המקור מבחינה מהותית.

מנגד, טענה רשות המכס, כי בהתאם לדין הישראלי, בהיעדר תעודות מקור קבילות במועד שחרור הטובין, לא ניתן להקנות לטובין המיובאים העדפת מכס בדיעבד. בהקשר זה טענה רשות המכס, כי תעודות מקור שנחתמו בשם היצואן, ללא ידיעתו והסכמתו מראש, אינן קבילות לעניין העדפת מכס.

השאלה המשפטית

האם יש לראות באישור היצואן למשלח בדיעבד כאישור שניתן מלכתחילה לעניין קבילות תעודות המקור?

דין

בית המשפט קבע כי הנטל לבסס את הפטור מתשלום מכס מוטל על החברה, וכי על החברה להוכיח כי מילאה אחר התנאי המחייב המצאת תעודות מקור, וכי תעודות המקור שהוצגו תואמות לדרישות הסכם הסחר הן מבחינת אופן עריכתן, והן מבחינת מועד הגשתן לרשויות המכס.

בעניין זה, קבע בית המשפט, כי החלטת היצואן לאשר למשלח בדיעבד לחתום בשמו על תעודות המקור מתייחסת רק לעצם החתימה, ואין בה כדי ללמד כי בזמן אמת, במועד בו המשלח חתם על התעודות, היו בידיו כל המידע והנתונים הנדרשים על-פי הסכם הסחר לקבוע כי הטובין עומדים בכללי המקור.

בית המשפט הוסיף וקבע כי אין לאפשר את תיקון התעודות בדיעבד, ודאי לא בנסיבות דנן, כאשר חלפו מספר שנים ממועד היבוא ועד מועד ההסכמה בדיעבד, וכאשר תיקון התעודות לא התבקש על-ידי היצואן או היבואן מיוזמתם, אלא בא רק כתוצאה מהממצאים שעלו במסגרת הליך אימות תעודות המקור.

פסק דין

בית המשפט מחוזי מרכז דחה את ערעור החברה וקיבל במלואו את פסק דינו של בית משפט השלום, תוך דחיית ערעור המדינה שכנגד לגבי חיוב החברה בקנס פיגורים.

[ע"א 15195-03-19 גאמידה בע"מ ואח' נ' מדינת ישראל-רשות המיסים-אגף המכס ומע"מ ואח', ניתן ביום 10.11.2019].

* * *

הסקירה לעיל הינה בבחינת תמצית. המידע הכלול בה נמסר למטרות אינפורמטיביות בלבד ואין במידע כדי להוות ייעוץ משפטי. לקבלת פרטים נוספים, אנא פנו לעו"ד גיל נדל - ראש תחום יבוא, יצוא וסחר בינלאומי, וסגן ראש מחלקת מיסים. בדוא"ל Gill.Nadel@goldfarb.com /או בטלפון 03-6089979.